

prijetno kadenco, gestikulira le poredkoma in še tedaj gane brezstrastno bolj dlan kot roko. Ne polemizira, temuč razlaga. Med govorjenjem kadi zelo mnogo — palec in kazalec na desni roki sta mu črno ožgana od dima — in mirno sedi; le včasih se dvigne, da napravi pet korakov, in nato zopet sede.

„Za vse svoje misli Vam ne garantiram, ker je treba pravega razpoloženja, da človek točno pove, kar misli. Tudi niso vse popolnoma zanesljive, ker jih trenuten uspeh včasih preveč dvigne, pesimistična ura pa včasih potlači pod normalno lego. Vendar mislim, da se ne motim, če pravim, da slovenske umetnosti ni bilo in je še ni — ona je v bodočnosti. Toda sedaj smo na poti do nje, in ali jo dosežemo, je odvisno od okoliščin. Res smo imeli prej nekaj umetnikov, toda ostali so tuji masi naroda kakor jim je bil narod tuj. Njih umetnost ni bila narodna umetnost.“

„Kaj je to?“

„To, kar je Lahom bila umetnost ob času renesanse, kar je Francozom še danes. Pri nas je bila umetnost luksusa, ne notranja, temuč zunanja potreba. Slike so nastajale, ker so naši dedje hoteli posnemati tuje odlične običaje, ker so sobne in cerkvene stene klicale po dekoraciji, ker je bilo treba ohraniti spomin rajnih in

so v ta namen potrebni portreti. Umetnost postane slovenska tedaj, kadar nam postane življenska potreba, kadar bomo iskali sebe v njej. Zato bi se pa morali prej popolnoma osamosvojiti na vseh poljih od tujega, zlasti nemškega vpliva.“

„Menite torej, da se umetnost bliža ljudstvu? Kritika nasprotno velikokrat trdi, da se mu vedno bolj oddaljuje.“

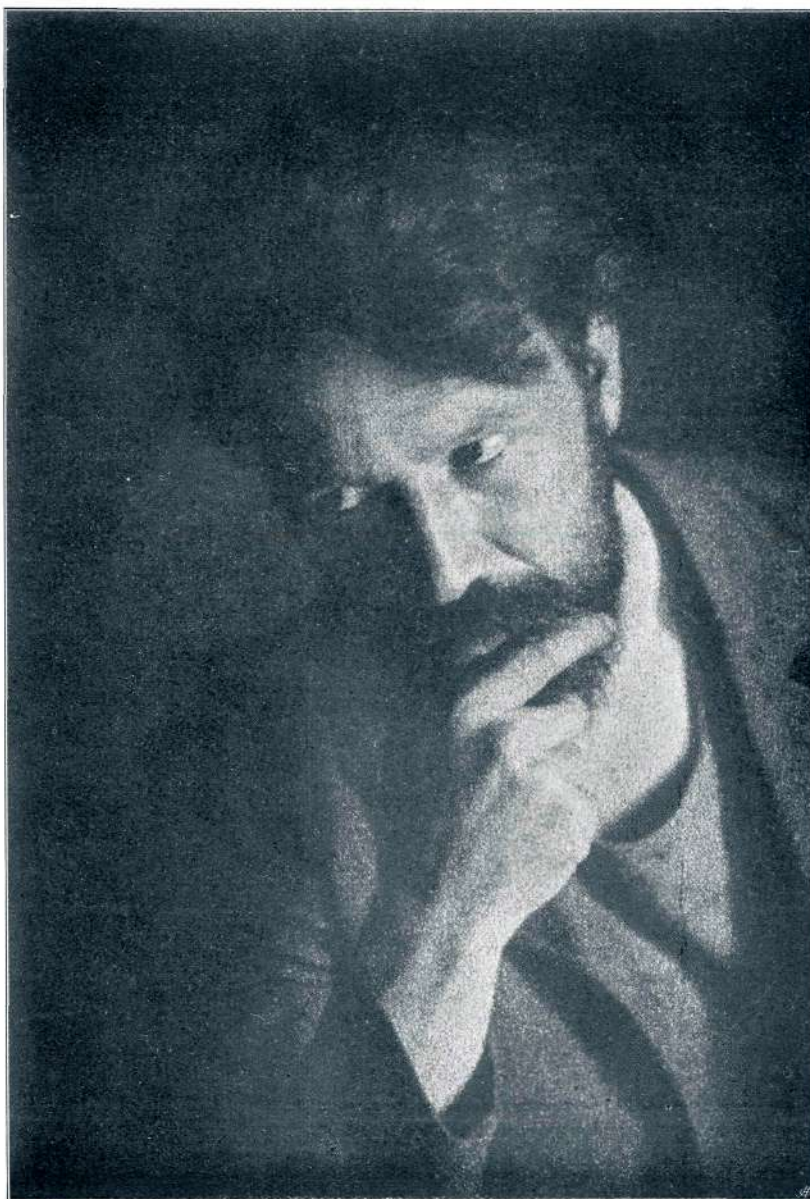
„Umetnik gre pač svojo pot in je naravno, da je vedno nekoliko pred ljudstvom. V starejših časih se je ravnotako godilo. Kljub temu mislim, da

bi ga ljudstvo razumelo, če bi ga le poslušalo. Toda nesreča je ravno to, da ga sploh ne posluša; pred sliko stoji tako, kot stoji pred govornikom in sliši zvok njegovih besed, a ne misli na njih pomen. V prvem trenutku ljudstvo umetnika morda res ne bo razumelo, toda čim bolj se bosta spoznavala, tem ožji in tesnejši bo stik med njima.“

„Ali ni na strani umetnikov prav nič krivde, da ne najdejo med občinstvom pravega umevanja?“

„Tega ne morem izključiti. Nekateri ne delajo dovolj resno. Toda v tistih, ki ho-

čejo sklepati kompromise s publiko, je več krivde kot v tistih, ki streme samostojno za svojim ciljem. Ti kompromisarji so hujše sodbe vredni, ker občinstvo

R. Jakovč.